

Fakfelagsleiðarar:

Hopleyst hjá vanligum arbeiðarum at byggja sær hús

ein arbeiðarafamilja við vanligari lön er ikki før fyri at byggja sær eini sethús ídag, halda fleiri fakfelagsformenn, Sosialurin hevur tosað við.

Á bygd kosta eini sethús í dag í meðal einar 500.000 kr. Tá er talan um eini sniðhús, ið eru bygd skjótt, soleiðis at rentan fyri byggilánið ikki er stór.

Hesa metingina hevur útlánsdeildin í einum av peningastovnunum.

Í Havn liggur meðalprisin fyri eini sniðhús um 600.000 kr. og ofta

meira. Kanska upp í einar 700.000 kr.

Eini hús, ið eru bygd eftir vanligari tekning, eru oftast eitt sindur dýrari. Mett verður, at kostnaðurin fyri eini meðalhús liggur um 700.000 kr. í Havn.

Her kemur kortini nógv annað inn í myndina. Summi fáa nógvu sjálvboðna hjálp. Onnur gera ikki øll húsinu liðug. Onnur hava kanska fingið grundstykki ókeypis ella fyri biligan penga, meðan uppafur onnur kanska hava galdið 200 — 300.000 kr.

Hvussu nógv fólk í einum nýbygdum húsum sita fyri, er rættiliga ymiskt. Men í meðal liggur leigan — tað sum

fer til rentur ag avdrög — millum 5 og 7000 kr. um mánaðin.

— Men hvussu hevur fólk við vanligari timaløn og sum á bygd kanska ikki forvinna í meðal meira enn einar 80 — 100.000 kr. og í Havn kanska 100 — 120.000 kr. ráð at fáa sær tak yvir høvðið? Henda spurning seta fólk ofta sær sjálv-

kki í verðini

— Ein arbeiðsmaður sum ténar einar 100.000 ella 120.000 kr. kann ikki í verðini byggja eini hús í dag, um ikki konan eisini arbeiðir og fær nakað væl meira í lön, sigur Karl Johansen, formaður í Havnar Arbeiðsmannafelag.



Prisin á nýbygdum húsum í Havn liggur í dag um 600-700.000 kr. Á bygd eru húsin kanska nakað biligari. Men eru lönirnar ofta eisini meira svingandi. Nakað má gerast, sigur FA-formaðurin, Ingeborg Vinther

— Ikki at tala um eina timalønta familju sum kanska býr til leigu í Havn fyri 3 — 4000 kr. um mánaðin, leggur hann afturat.

Hvussu hesi kunnu fáa eini hús upp, skilur Karl Johansen ikki. Ikki uttan so, at tað hevði bót nakað um tað, um Húsálansgrunnurin kundi figgjað ein stórri part av húsalánum.

Trupult við svingandi lön

Ingeborg Vinther, formaður í Føroya Arbeiðarafelag, visir á ein annan trupulleika. Nógvastaðni á bygdunum eru lönirnar ógvuliga svingandi. Har afturat liggja meðallønirnar um 70 — 80.000, meðan onkur, sum arbeiðir nógvu yvirtíð, kanska kemur upp á einar 100.000 kr.

— Tað vil siga tað sama sum, at bæði mugu út at arbeiða, men her kemur ein annar trupulleiki inn í myndina. Á bygd eru

ringir møguleikar at fáa børnini ansað. So fáa tey ikki børnini ansað, so konan sleppur út, eru tey prisgivin. So hjá hesum er hopleyst at klára at byggja sær hús, sigur Ingeborg Vinther.

Persónliga heldur hon, at hetta er ein spurningur, FA átti at arbeiði við.

— Givið er, at nakað má gerast, sigur Ingeborg Vinther.

jo-mo

Framhald av síðu 3

eftir skatt. Áðrenn er hon 2,0 mill. kr.

Handverkarin kann eisini velja at fáa eina árliga upphædd yvir T:d. 10 ár ella 15 ár. Velur hann 10 ár, fær hann árliga 221.000 kr. Hetta er í dagsins prís, men gjaldið fylgir prisgongdini, við tað at talan er um, at handverkarin (ella meistarin) rindar ávísu prosentupphædd. Roknað hevur verið við tveimum prosentum, ið svarar til einar 2.400 kr. árliga í meðal.

Stórus áhugi

— Sjálvur haldi eg, at ein eftirlønartrygging hevur stóran áhuga millum limirnar. Nógvir spyrja, og eg haldi, at nógvir vilja gjalda sjálvir, um tað verður til tað, sigur Hogni Højgaard.

Annars visir hann á, at handverkararnir við undanfarnu samráðingarnar hava roynt at fingið anciennitetsviðbætur til handverkararnar. Grundgevingin hjá handverkarunum er, at við tíðini gerst ein handverkari meira effektivur og hevur størri royndir.

Men, sigur Hogni, arbeiðsgevararnir siga tað ovugta — við tíðini gerast handverkararnir minni arbeiðssamir.

Sum grundgeving fyri at fáa meistarnar at ganga við til at gjalda í eftirlønartryggingina, hava handverkararnir tí brúkt hesa grundgeving.

ina hjá meistaranum — nú kunnu meistarnir gjalda til tryggingina, og soleiðis sleppa skjótari av við handverkararnar. Men hetta vilja teir heldur ikki ganga við til.

Skrivarin hjá handverkarunum sigur, at tað er ikki lætt hjá handverkarum, ið eru farnir upp um 45 — 50 ár, at fáa arbeiði.

Fyrstu ferð

Sosialurin hevur eisini tosað við Marius Thomassen, stjóra á Tryggingarsambandinum. Hann sigur, at eftirlønargrunnurin hjá arbeiðsmannafelagnum er fyrstur av sinum slag í Føroyum.

Tað, ið verður avgerandi fyri upphæddina á eftirlønini, er, hvussu aldursbýtið á limunum í arbeiðsmannafelagnum er. Marius Thomassen sigur, at tað var so heppið, at aldursbýtið í arbeiðsmannafelagnum er javnt. Tá kann útgjaldingin eisini verða rættiliga jøvn. Verri hevði verið, um stórus partur av limunum var í einum aldursbólk. Talan er um eina skipan, soleiðis at allir fáa somu upphædd, tá útgjalding verður aktuell, og ikki eftir, hvussu leingi viðkomandi hevur arbeiðt.

Marius Thomassen sigur, at tað er torført at siga, júst hvussu høg eftirlønirnar verða, tí tað velst alt um, hvussu nógv kemur inn, men metingararnar siga, at útgjaldingin fer at svara til eina fólkapensión.

Við núverandi limatali

komur umleið ein millión inn árliga.

Skal taka støðu til upphædd

Eftirlønargrunnurin hevur eina sjálvsstöðuga nevnd. Marius Thomassen greiðir frá, at henda nevndin skal t.d. taka støðu til, hvussu høg eftirlønarpupphæddirnar skulu vera.

Grundlagið undir hesi avgerðini verður ein kanning um aldursbýtið á limunum. Hesa kanningina skal Tryggingarsambandið gera triðja hvørt ár.

Tað teknisku ábyrgdina av eftirlønargrunninum hevur Tryggingarsambandið.

Peningurin í eftirlønargrunninum verður plaseraður eftir somu strongu reglum, ið er galdandi fyri livstryggingar. Penningurinn t.d. ikki setast í vinnurekandi partafelag. Utan so at landskassaveðhald er til staðar. Vanligt er, at peningurin tí verður lántur til kommunur, almennar stovnar og landskassan.

Eisini við deyða

Annars upplýsir stjórin á Tryggingarsambandinum, at eftirlønargrunnurin hjá arbeiðsmannafelagnum er ein kombination við eina sokallaða samlagstrygging. Henda tryggingin verður útgoldin í samband við deyða. Upphæddin fyri hesa er í dag 100.000 kr. Fleiri fakfelag hava slíkar samlagstryggingar.

jo-mo

Arbeiðsfólkið hevði roknað við fullari frítíðarpeningaupphædd

Føroya Arbeiðarafelag hevur vent sær til lögtingið í samband við viðgerð tingsins av skattalógini, hvat frítíðarlønini hjá fólki fyri tíðina 1/4 1983 til 31/3 1984 viðvíkur: Skrivði hjá F.A. er so ljóðandi:

»Eftir okkara meining hevði tað verið í strið við samtíðarskattaskipanina sum slíka, um nakar skal koma undir skatt av peningi, sum viðkomandi hevur forvunnið í tí nevnda tíðarskeiði. Av

hesum má fylgja, at tað er óheimilt at halda eftir av frítíðarpeningi, sum er upparbeiddur frammanundan 1. april 1984, sama nær — eftir 1. mai — hesin frítíðarpeningur verður útgoldin.

Vit siggja heldur ikki, hvussu hitt skal bera til, um allir lønmóttakarar skulu fáa somu sømdir, hvat skatti viðvíkur, tá ið vit hugsa um, at tað er ein stórus partur av lønmóttakarunum, sum faktiskt hevur fingið frítíðarløn sína so hvørt gjøgnum árið saman við vikulønini.

Vit mugu heldur ikki gloyma tann vuleika, at tað arbeiðandi fólkið hevur roknað við fullari frítíðarlønarpupphædd til

neyðugar gjaldingar, eitt nú terminsgjalding, soleiðis at tey verða um ein háls, um hesin vølvunni peningur skuldi verið skerdur av skatti — reint burtursæð frá, at hetta sum sagt eftir okkara bestu sannføring striðist imóti prinsippinum í samtíðarskattaskipanini, ið, sum kunnugt, hvat skattaásetingini viðvíkur, byggir á inntøkuárið 1982, eins og vit halda, at tað er imóti andanum í frítíðarlógini.

Tórshavn, 26. april 1984
Virðiliga
vegna Føroya arbeiðaraf.
Ingeborg Vinther
formaður

Framhald av síðu 2

flaggdagin, ta skipað varð fyri limafundi. Tað næsta á skránni verður helst ein upplýsandi fundur saman

við Arbeiðseftirlitinum fyri limum og arbeiðsleiðarum.

Tá holini vórðu keypt, setti felagið seg ikki sørt fyri at seta húsin í stand.

Ti er meginparturin leigaður út, til felagið nú varð fært at gera húsinu nýtilig, og fremja eitt gamalt ynski hjá hesum virkna arbeiðsmannafelagnum.